

landbouwjournalistiek

Dr. ir. F. J. Breteler

In de journalistieke wereld wordt het begrip kwaliteit veel gebruikt. Men spreekt van een kwaliteitskrant en artikelen worden – maar al te gemakkelijk – aangeduid als goed, dan wel slecht, zo'n oordeel blijkt vaak zeer subjectief. Een objectieve, algemeen toepasbare definitie van de kwaliteit van een journalistiek stuk is moeilijk te krijgen. Ten aanzien van de leesbaarheid van artikelen is onderzoek gedaan, waardoor hiervoor meer bekend is.

De laatste tijd is de landbouw weer volop in het nieuws. Naast bijvoorbeeld de innovatie in de tuinbouw trekken produktietechnische problemen als hormooninjecties en grondontsmettingsmiddelen de aandacht en wordt er geschreven over de sociaal-economische situatie van de boer.

Vanuit landbouwkringen is men niet altijd even gelukkig met de berichten, zoals die in de kranten verschijnen.

Verontrusting over de kwaliteit van de landbouwjournalistiek is de aanleiding geweest dat het NILI een Commissie Landbouwjournalisten heeft ingesteld. In de commissie hadden vertegenwoordigers zitting van het NILI, KGvL, de Vaksectie landbouw van het NIRIA en de Nederlandse Vereniging van Landbouwjournalisten. Aansluitend op het werk van deze commissie is door het NILI een onderzoek naar de kwaliteit van de Landbouwjournalistiek in de dag- en weekbladen uitgevoerd. Bij dit onderzoek (1) werd een groot aantal deskundigen gevraagd achtergrondartikelen uit dag- en weekbladen op enkele punten te beoordelen.

Het bleek dat eenzelfde artikel door verschillende deskundigen vaak verschillend werd beoordeeld, het begrip kwaliteit blijft subjectief! Wel werden er nogal eens onjuistheden in artikelen gesignaleerd, hoewel de situatie nu niet direct alarmerend werd genoemd. Een zijdelings aspect betrof de communicatielijn tussen informatiebronnen en verslaggever. De beoordelaars

werd gevraagd aan te geven bij welke instanties een auteur, die naar hun oordeel onjuiste informatie gaf, de juiste had kunnen krijgen.

Hierbij werd in 60 procent van de gevallen verwezen naar het Ministerie van Landbouw en Visserij, het Landbouw Economisch Instituut, het Landbouwschap en naar de Landbouwhogeschool en de 'Wageningse instituten'. Hoewel dit op zichzelf geen wereldschokkend resultaat is, geeft het wel te denken dat een aantal auteurs de informatie blijkbaar niet bij deze instanties heeft gezocht, of daar niet heeft kunnen krijgen. De tekortkomingen in deze communicatie tussen publicisten over de landbouw en de instanties die hen van informatie kunnen voorzien, verdienen de aandacht.

Er is niet nagegaan in hoeverre deze informatie ook inderdaad bij deze instanties voorhanden is en of zij ook toegankelijk – dat wil zeggen begrijpelijk – is voor de medewerkers van kranten die over de landbouw schrijven. Wellicht kunnen veel problemen voorkomen worden door de informatie eenvoudiger bereikbaar te maken. De auteurs die in dag- en weekbladen over de landbouw publiceren vormen de andere kant van de communicatielijn. Deze zijn te verdelen in vaste medewerkers en in 'free-lance' en 'column'-schrijvers. Landbouwspecialisten zijn alleen aanwezig onder de laatste groep en niet in de vaste redactiestaf. Terecht pleitte de voorzitter in de jaarvergadering van de Nederlandse Vereniging van Landbouwjournalisten voor het opnemen van minstens één lid dat thuis is in agrarische zaken, in de redactie van de algemene pers, waardoor de krant kan worden behoed voor fouten in het nieuws.

De bereikbaarheid van informatie wordt mede bepaald door de vorm waarin die wordt aangeboden. Zijn er bij de dag- en weekbladen weinig tot geen landbouwspecialisten aanwezig dan is het van groot belang dat onderzoekresultaten en andere informatie in een voor niet-specialisten begrijpe-

lijke vorm wordt gepresenteerd. In het rapport van de studiegroep 'Public Relations en Voorlichting Landbouwkundig Onderzoek', ingesteld door de NRLO wordt aanbevolen, informatie aan te bieden aan de populair wetenschappelijke rubrieken van bladen en aan omroeporganisaties. Daarnaast ziet de commissie bestaansrecht voor een populariserend landbouw-wetenschappelijk blad, gericht op beoefenaren van de landbouwwetenschappen, afgestudeerden van LH en HAS'en, beleidsfunctionarissen, relaties van instellingen voor onderwijs en onderzoek, journalisten en voorlichters.

Bladen als '19NU' en 'Nieuws uit Wageningen' zijn goede voorbeelden hoe geïnteresseerden beter te informeren over landbouw en landbouwkundig onderzoek.

Dat er belangstelling is voor korte en bondige informatie over ontwikkelingen op het gebied van onderzoek en technologie blijkt uit de vlucht die de wetenschapsjournalistiek neemt.

Een actieve vorm van informatie-uitdragen zal de kwaliteit van artikelen over de landbouw ongetwijfeld verbeteren. Hierbij past het alert reageren op artikelen met foutieve informatie, door publikatie van artikelen met juiste en volledige informatie of door gebruik te maken van de ingezonden brievenrubriek.

Deze individuele reacties zullen er zeker toe leiden dat de schrijver van het gewraakte artikel zich een volgend keer beter informeert. Het doodzwijgen van geconstateerde fouten in artikelen bergt het risico in zich dat dit op den duur als een boemerang gaat werken.

(1) ir. G. Dik: Onderzoek naar Kwaliteit Landbouwjournalistiek in dag- en weekbladen, NILI/MPW, Wageningen 1981.